



EU Scheme for Young Professionals in BiH

**UKLJUČIVANJE INTERESNIH SKUPINA
U RAZVOJ JAVNIH POLITIKA U BIH U
PROCESU PRISTUPANJA EU**



Funded by
the European Union



Implemented by



Sadržaj

Izvršni sažetak	3
Uvod	4
Analiza konteksta	5
Marginalizirane skupine.....	8
Civilno društvo	9
Uloga mladih.....	11
Poslovna zajednica	13
Zaključci i preporuke	15
Bibliografija.....	16
Popis intervjuja:	17

Autori

Hadžimuratović Demir, Hodžić Kerim, Krešić Margareta,
Nović Lejla, Švraka Aida

This document was produced with the financial assistance of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the British Council and do not necessarily reflect the views of the European Union.



Izvršni sažetak

Ovaj rad analizira potrebu za poboljšanjem suradnje i komunikacije nadležnih institucije na različitim razinama vlasti s interesnim skupinama i civilnim društvom u tijeku procesa izrade politika i izrade zakona.

Institucije vlasti u BiH na svim razinama imaju zakonsku obvezu organizirati javne rasprave prilikom izrade i usvajanja novih zakona, a u principu – trebale bi konzultirati javnost tijekom kreiranja politika u širem smislu. Međutim, zamjetan je nedostatak proaktivnog pristupa institucija kada je riječ o uključivanju interesnih skupina u proces izrade važnih dokumenata. Čak i kada se šira javnost konzultira, to je više formalnost nego suštinski angažman usmjeren na pribavljanje povratnih informacija.

Ovaj rad razmatra pravni i kontekstualni okvir koji regulira proces javnih konzultacija. Jedan od naših nalaza je da pravni okvir postoji, ali je nepotpun i nedosljedno se primjenjuje. Naša glavna preporuka usmjerena je ka Ministarstvu pravde BiH i Vijeću ministara BiH od kojih se traži da izmijene Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa na način da se osigura da javne institucije budu obvezne proaktivno tražiti povratne informacije od interesnih skupina prilikom izrade pravnih akata, strateških dokumenata ili drugih važnih dokumenta. Konkretno, naš prijedlog se odnosi na:

- › omogućavanje izravnog kontakta između javnih institucija i relevantnih interesnih skupina s ciljem dobivanja povratnih informacija u svakoj fazi izrade zakona,
- › održavanje najmanje jedne javne rasprave prilikom izrade dokumenata kako bi se omogućilo prikupljanje ulaznih informacija od šire javnosti,
- › uključivanje tri predstavnika organizacija civilnog društva (OCD) u radne skupine za ključne strateške zakone i prijedloge javnih politika, posebice u procesu EU integracija.



Uvod

Proces izrade javnih politika u Bosni i Hercegovini uglavnom vode javne institucije, a tom procesu nedostaje koordinirani odgovor interesnih skupina. Učinjeni su neki koraci u pravcu osiguranja konzultacija, ali način na koji se one provode treba poboljšati.

Ustavnim ustrojem Bosne i Hercegovine uspostavljen je jedinstven decentralizirani politički sustav u kojem svaka od 14 vlada u određenoj mjeri kreira javne politike. Zbog ovakvog ozračja, kreiranje politika ovisi o koordinaciji između vlada, a ta je koordinacija nedosljedna i često vrlo ispolitizirana. Ondje gdje postoji funkcionalna koordinacija planiranja politika, ona je rezultat pregovora između institucija na različitim razinama vlasti.

U ovakvom okruženju, interesnim skupinama se teško uključiti i dati ulazne informacije za proces kreiranja javnih politika. Interesne skupine i vanjski dionici često su isključeni iz ranih faza procesa razvoja politika dok donositelji odluka ne postignu kompromisno rješenje. Ovo je problem koji se javlja na svim razinama. Nema usklađenog pristupa provođenju javnih konzultacija.

Europska komisija se zalaže za koordiniran pristup na razini cijele zemlje prilikom izrade javnih politika i to postavlja kao preduvjet za pristup Bosne i Hercegovine sredstvima iz programa IPA III.¹

Ograničeno sudjelovanje i uključivanje u kreiranje politika, posebice za marginalizirane skupine, civilno društvo, mlade i poslovnu zajednicu predstavlja izazov u reformi javne uprave u Bosni i Hercegovini. Ovaj se rad bavi problemom slabog i nedovoljnog sudjelovanja u procesima kreiranja politika iz perspektive svake od tih interesnih skupina.

¹ *Cristina Vanghele, DG NEAR, 5. sastanak Posebne skupine za reformu javne uprave između Bosne i Hercegovine i Europske unije, 25. veljače 2021.*



Analiza konteksta

Razvoj javnih politika i inkluzija ugrađeni su u Strateški okvir za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2022. kao jedan od ključnih strateških ciljeva.² To je dio reforme javne uprave, dugoročnog procesa koji je u tijeku i kojeg financiraju uglavnom međunarodni donatori, ponajviše zemlje članice EU, a nadzire i podržava Europska komisija.

Europska komisija je 2019. godine usvojila Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU,³ koje potvrđuje posvećenost Europske unije Bosni i Hercegovini u provođenju neophodnih reformi na putu europskih integracija. Mišljenjem je utvrđeno 14 ključnih prioriteta koje zemlja mora ispuniti da bi dobila preporuku za otvaranje pregovora o pristupu EU. Jedan od 14 ključnih prioriteta navedenih u Mišljenju Europske komisije glasi:

“Dovršiti neophodne korake u reformi javne uprave s ciljem unapređenja sveukupnog funkcioniranja javne uprave osiguravanjem profesionalne i depolitizirane državne službe i koordiniranim pristupom u kreiranju politika u cijeloj državi.”⁴

U kontekstu proširenja, Europska komisija reformu javne uprave (RJU) definira prema šest ključnih područja koja su detaljnije opisana u Principima javne uprave koje je izradila organizacija SIGMA:

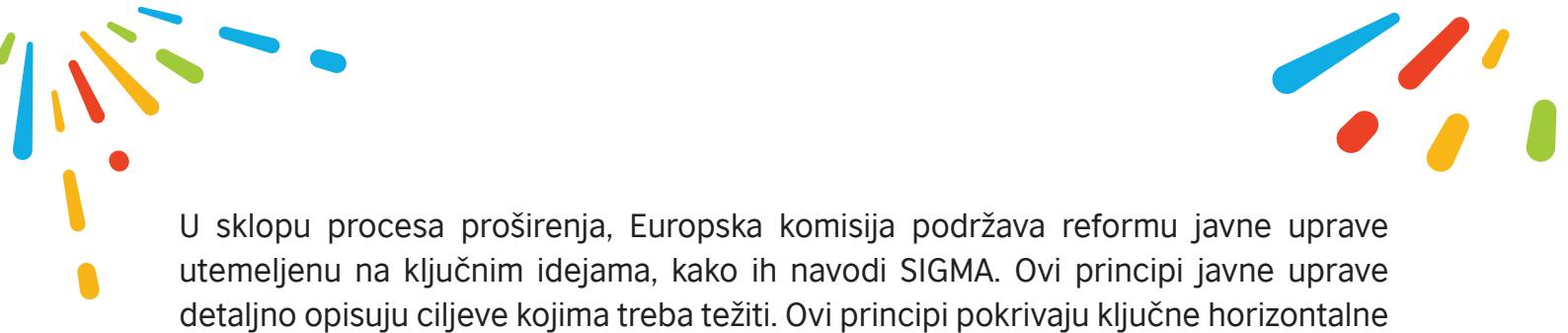
Funkcionalna javna uprava zahtijeva profesionalnu državnu službu; kreiranje politika i zakonodavstva na inkluzivan način i na temelju pouzdanih pokazatelja; jasno razgraničene odgovornosti između institucija i prema građanima; osposobljenost za pružanje usluga građanima i poslovnim subjektima; te pouzdan sustav upravljanja javnim financijama. Strateški okvir za RJU osigurava odgovarajući redoslijed i međusobnu povezanost reformi u različitim ključnim oblastima.⁵

² Vijeće ministara BiH, 25. studenoga 2018., *Strateški okvir za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2018-2022.*; dostupno na: <https://parco.gov.ba/en/dokumenti/rju-dokumenti/>; posljednji pristup: 5. kolovoza 2021.

³ *Mišljenje Europske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji*, dostupno na: <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/05/20190529-bosnia-and-herzegovina-opinion.pdf>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.

⁴ *Ibid.*

⁵ *Ibid.*



U sklopu procesa proširenja, Europska komisija podržava reformu javne uprave utemeljenu na ključnim idejama, kako ih navodi SIGMA. Ovi principi javne uprave detaljno opisuju ciljeve kojima treba težiti. Ovi principi pokrivaju ključne horizontalne slojeve sustava upravljanja, a jedan od glavnih zahtjeva u vezi s Razvojem politika i koordinacije je kreiranje politika i zakonodavstva na inkluzivan način i na temelju pouzdanih pokazatelja, što omogućava postizanje predviđenih ciljeva politika. Jedan od važećih principa je da politike i zakonodavstvo trebaju biti osmišljeni na inkluzivan način koji omogućava aktivno sudjelovanje društva i dozvoljava koordinaciju različitih perspektiva unutar vlasti.⁶

Jedna od navedenih mjera u Strateškom okviru za RJU u BiH za razdoblje 2018-2022. je *„osiguranje inkluzivnog pristupa i uključenost javnosti u fazi kreiranja, provedbe i praćenja strateških planova, javnih politika i propisa”*, što će se postići njihovim razmatranjem u procesu javnih konzultacija.⁷

Na državnoj razini, sukladno Pravilima za konzultacije u izradi pravnih propisa (Službeni glasnik BiH, br. 52/17) obveza je da se svi pravni propisi stave na internet platformu za javne konzultacije pod nazivom „eKonzultacije“, gdje sve treće strane imaju na raspolaganju dva tjedna da dostave komentare i predlože izmjene. Niti jedan propis ne može biti usvojen bez prolaska kroz ovaj sustav, a institucije su dužne dati svoje mišljenje o prijedlozima koje zaprimu u ovoj proceduri kada izvršnim vlastima predlažu politike. Ovo provodi Generalno tajništvo Vijeća ministara (VM) putem provjere dokumenata koja se šalju u Vijeće ministara.

Također, temeljem članka 114. Poslovnika Predstavničkog doma BiH (usvojenog 2014.), svaki prijedlog zakona može biti predmet javne rasprave u koju bi bile uključene zainteresirane organizacije, javne institucije i pojedinci.

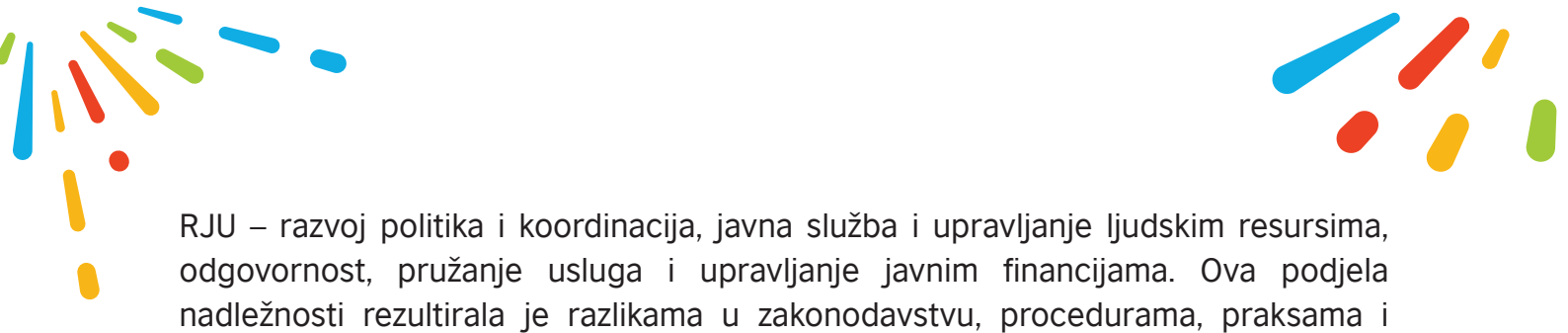
U posljednje tri godine bilježi se stalni porast uporabe ovog sustava od strane interesnih skupina, što je dokumentirano u godišnjim izvješćima o provođenju konzultacija, točnije u Izvješću o provođenju Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa za 2018. godinu⁸, ali još uvijek ima dosta prostora za poboljšanja u ostvarenju proaktivnog pristupa od strane institucija.

Članak III Ustava Bosne i Hercegovine propisuje da je svaka razina vlasti zadužena za regulaciju i institucionalno uređenje javne uprave u različitim ključnim oblastima

⁶ *Principi javne uprave, Sigma 2017, dostupno na: <http://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2017-edition-ENG.pdf>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.*

⁷ *Strateški okvir za RJU i Akcijski plan za period 2018. – 2022., dostupno na: <https://parco.gov.ba/rju/o-rju-2/strateski-okviri-za-rju/>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.*

⁸ *Izvješće o provođenju Pravila za konzultacije u izradi pravnih propisa za 2019.; str. 4, dostupno na: http://www.mpr.gov.ba/web_dokumenti/default.aspx?id=10631&langTag=bs-BA, pristupljeno: 5. kolovoza 2021.*



RJU – razvoj politika i koordinacija, javna služba i upravljanje ljudskim resursima, odgovornost, pružanje usluga i upravljanje javnim financijama. Ova podjela nadležnosti rezultirala je razlikama u zakonodavstvu, procedurama, praksama i administrativnim kapacitetima, kao i u odgovornosti i uslugama prema građanima i poslovnim subjektima. Aktivnosti RJU koordiniraju nadležne institucije, kao što su Ured koordinatora za reformu javne uprave na državnoj razini, Zavod za javnu upravu pri Ministarstvu pravde u entitetu Federacija BiH, Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu u entitetu Republika Srpska, te Ured gradonačelnika Brčko distrikta.

Kantonalna/županijska ministarstva pravde i uprave također obavljaju administrativne i stručne poslove u vezi s javnom upravom. Postojeća podjela nadležnosti u oblasti RJU zahtijeva snažnu institucionalnu koordinaciju i suradnju između svih razina vlasti.⁹

Angažman ključnih interesnih skupina u javnim konzultacijama

Ovaj odjeljak analizira prakse uključivanja ključnih interesnih skupina u proces javnih konzultacija, fokusirajući se na nekoliko skupina koje predstavljaju različite perspektive u tom procesu. Iako druge interesne skupine imaju ulogu i svoje posebne interese u procesu kreiranja i donošenja politika, odlučili smo razmatrati uključivanje glavnih perspektiva koje su važne za razvoj demokracije i stvaranje inkluzivnijeg društva.

⁹ *Analitičko izvješće Europske komisije, dostupan na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019SC0222>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.*



Marginalizirane skupine

Društvena inkluzija jedan je od jedanaest prioriteta Kohezijske politike za razdoblje 2014-2020, gdje se naglašava hitna potreba rješavanja pitanja marginaliziranih zajednica, s fokusom na pripadnike romskog naroda i dugogodišnju potrebu poboljšanja njihovih životnih uvjeta.

Novi prijedlog Europske komisije za instrumente Kohezijske politike za razdoblje 2021-2027. dobio je političko zeleno svjetlo Europskog vijeća i parlamenta, i čeka samo još na formalno odobrenje ove dvije institucije.¹⁰

U pravnom okviru BiH ne postoji jasna definicija marginalizirane skupine. Neophodno je uzeti u obzir njihove specifične situacije i potrebe, kao što su uvjeti života i rada, ograničen pristup sustavima obrazovanja i zdravstvene zaštite i zaposlenju, napuštanje školovanja u ranoj dobi, uz strukturalno i sustavno isključenje, te postaviti za cilj osiguravanje njihove efektivne društveno-gospodrske inkluzije.¹¹ Zbog toga se definicija i opseg ovog pojma razlikuju od države do države.

Glavni problem uključivanja marginaliziranih skupina u proces donošenja politika u Bosni i Hercegovini je, prije svega, loše definiran proces javnih konzultacija i nedovoljna vertikalna i horizontalna komunikacija na svim razinama vlasti. Stoga je važno napomenuti da mnoge marginalizirane skupine u Bosni i Hercegovini koje smo kontaktirali radi intervjua nisu bile voljne dati bilo kakve informacije o uključivanju u proces donošenja politika, bilo iz perspektive pitanja koja ih se tiču, bilo da izraze svoje osobne stavove po ovom pitanju.

Za marginalizirane skupine u Bosni i Hercegovini ovaj sustav predstavlja još veći izazov zbog složenog sustava odlučivanja.

¹⁰ *New Cohesion Policy*, dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.

¹¹ *Rezolucija Europskog parlamenta od 24. studenog 2015. o kohezijskoj politici i marginaliziranim zajednicama*, dostupno na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0402_EN.html, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.



Civilno društvo

Organizacije civilnog društva igraju veoma važnu ulogu u procesu pridruživanja EU kroz cijeli niz alata koje imaju na raspolaganju, kao što su distribucija informacija, javne kampanje, neformalni edukativni programi, analiza, te kontrola i evaluacija učinaka određenih zakona, kao što je vidljivo iz sljedećeg stavka: *„Za Europsku uniju organizacije civilnog društva predstavljaju značajan, neovisan izvor informacija i savjeta. One također mogu imati funkciju kontrolnog mehanizma naročito u onim oblastima gdje su reforme osjetljive u političkom smislu.”*¹²

Loša gospodarska situacija i nezaposlenost dva su čimbenika koji utječu na socijalnu uključenost građana.

Civilno društvo bi moglo biti uspješnije, naprimjer, u naporima da iskorijeni socijalnu isključenost građana samo ukoliko djeluje koordinirano, s naglaskom na povećanu odgovornosti lokalnih vlasti i pružanje potpore kategorijama građana koje problem isključenosti najviše pogađa.

Iako postoje dokumenti koji prilično dobro uređuju ovaj proces, njihovi učinci nisu toliko vidljivi u praksi. Po našem mišljenju i na temelju našeg istraživanja, OCD nisu adekvatno uključene u proces konzultacija.

Dajana Čelebić, voditeljica projekta u Asocijaciji za demokratske inicijative (ADI), ističe da je glavno pitanje javnih politika to što se ne provode u praksi zbog složenog državnog ustroja Bosne i Hercegovine, te nedostatka koordinacije i nedovoljne suradnje između javnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Prema njezinom iskustvu, ovo je pitanje bilo posebice evidentno za vrijeme pandemije virusa COVID-19, gdje su građani mogli svjedočiti nedovoljnoj suradnji među institucijama, često nedefiniranim ili nejasnim protokolima između i unutar institucija, te čestim zabunama u pogledu pitanja nadležnosti za provedbu određenih dijelova javnih politika.

Što se tiče uloge OCD-a u kreiranju javnih politika, mnoge OCD ipak sudjeluju u nekom obliku predlaganja i kreiranja javnih politika, i to kroz svoje projekte, osnovne ciljeve i misije, dijalog i javne konzultacije o određenim temama, sudjelovanje u radnim

¹² Izazovi civilnog društva u Bosni i Hercegovini, dostupno na: <https://www.sif.ba/dok/1386600343.pdf>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.



skupinama, podnošenje različitih izvješća o stanju na terenu raznim institucijama i međunarodnim organizacijama.



Uloga mladih

Mladi ljudi na Zapadnom Balkanu suočavaju se s brojnim preprekama u prijelazu iz obrazovanja na tržište rada. Jedna od najvećih prepreka je nedostatak vještina koje bi im pomogle da se snađu na suvremenom i dinamičnom tržištu rada.

Izvješće (UN)Locking Youth Participation through the Education System, identificira ključne izazove u zemljama Zapadnog Balkana:¹³

1. Mladi nemaju pristup kvalitetnim uslugama savjetovanja pri odabiru karijere koje bi im pomogle da steknu vještine upravljanja karijerom.
2. Nedostatak koordinacije i suradnje među ključnim dionicima sprječava mlade ljude da lako prepoznaju usluge potpore koje im stoje na raspolaganju.
3. Mladi imaju ograničen pristup kredibilnim informacijama o karijeri.
4. Kvaliteta pripravničkog rada koji obavljaju mladi nije zajamčena.

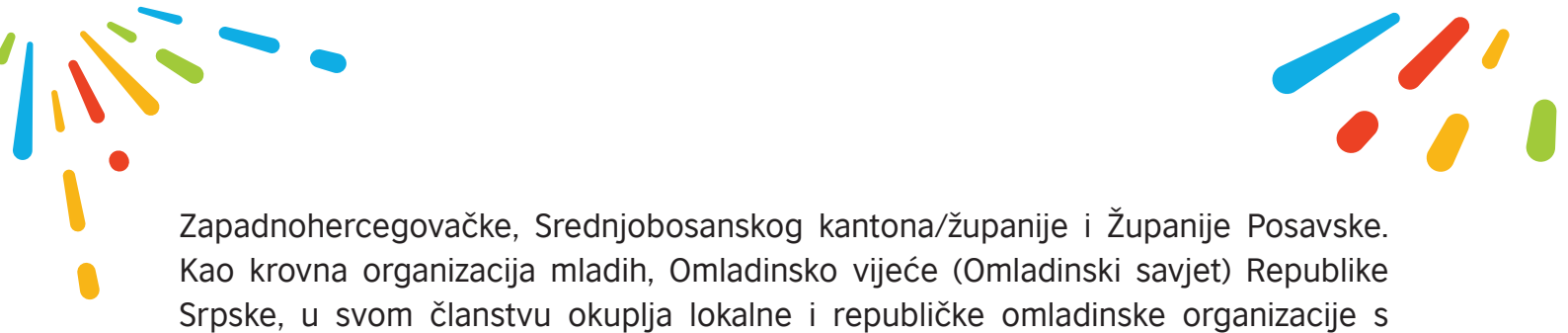
Među mladim ljudima u Bosni i Hercegovini starosne dobi 15 do 30 godina, samo 1% sudjeluje u radu tijela za predstavljanje mladih, 5% u omladinskim organizacijama i 6% u političkim strankama. Samo 13% mladih iskazuje interes za politiku, a 19% posjeduje dovoljno znanje o politici (politika u ovom slučaju uključuje njihovo poznavanje vlastitih prava i obveza koji proističu iz entitetskih zakona)¹⁴.

Zakon u Bosni i Hercegovini predviđa sudjelovanje mladih u donošenju odluka. Na državnoj razini ne postoji Zakon o mladima u Bosni i Hercegovini, pa se ovim pitanjem bavi koordinaciono tijelo koje je formiralo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, tj. Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladih u BiH. Pitanja mladih na državnoj razini spadaju u nadležnosti Povjerenstva za koordinaciju pitanja mladih u BiH i nedavno formiranog Odsjeka za mobilnost i mlade pri Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine.¹⁵ Vijeće mladih Federacije Bosne i Hercegovine sastoji se od šest kantonalnih/županijskih vijeća mladih: vijeća mladih Tuzlanskog kantona/županije, Sarajevskog kantona/županije, Unsko-sanskog kantona/županije, Županije

¹³ Smolo E. Dž. (2019). (UN)Locking Youth Participation Through the Education System. Sarajevo. Bosnia and Herzegovina Association for United Nations.

¹⁴ Jusić M. and Lavrič M. (2019). Regional Youth Study 2018/2019. Berlin: Friedrich Ebert Stiftung (FES).

¹⁵ Jašarević J. (2019). Contribution of Non-Programme Countries to EU Youth Wiki. Chapter 5. Participation Bosnia and Herzegovina. Sarajevo EKCYF.



Zapadnohercegovačke, Srednjobosanskog kantona/županije i Županije Posavske. Kao krovna organizacija mladih, Omladinsko vijeće (Omladinski savjet) Republike Srpske, u svom članstvu okuplja lokalne i republičke omladinske organizacije s ciljem predstavljanja i zastupanja njihovih interesa pred institucijama Republike Srpske, u međunarodnoj suradnji i sl.. Vijeće/Savjet mladih Distrikta Brčko krovna je organizacija u čijem sastavu je 10 organizacija mladih iz distrikta Brčko.



Poslovna zajednica



U veljači 2002. godine, 30 uglednih poslovnih ljudi osnovalo je Udruženje poslodavaca FBiH, uz značajnu pomoć i adekvatnu potporu Međunarodne organizacije rada (ILO). Udruženje poslodavaca FBiH predlaže i izravno sudjeluje u izradi poslovnih politika i strategija, amandmana na postojeće zakone i propise, i usvajanju novih propisa i donošenju novih kolektivnih ugovora.

Godine 2015, vlasti u BiH su uz vodstvo i potporu EU i ključnih međunarodnih financijskih institucija definirale paket reformi namijenjenih poboljšanju društveno-gospodarske situacije u zemlji. Iz perspektive poslovne zajednice, jedan od glavnih ciljeva Reformske agende¹⁶ je stvaranje povoljnijeg poslovnog okruženja i privlačenje stranih ulaganja. Ključni čimbenici koji su odavno prepoznati kao prepreka stranim ulaganjima u BiH su politička nestabilnost, korupcija, složena i neefikasna birokracija, itd. Čelnici mnogih tvrtki u BiH ističu da negativni demografski trendovi predstavljaju jednu od najvećih prepreka privlačenju ulagača. Ukupan broj stanovništva u stalnom je padu. Mladi i visokoobrazovani ljudi napuštaju BiH (odljev mozgova), a sve ovo utječe na smanjenje domaćeg tržišta na koje jedan investitor može računati. Prema navodima naših sugovornika, jedno od ključnih pitanja za poslovnu zajednicu je veliki broj parafiskalnih nameta koji imaju negativan utjecaj, jer je to nevidljivi teret koji značajno utječe na smanjenu konkurentnost domaćeg gospodarstva.

Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine je 2018. godine predložilo izmjene na Poslovnik o radu Vlade FBiH. Cilj izmjena koje su dostavljene Vladi i Parlamentu FBiH je da se predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti predstave mišljenja i stavovi poslodavaca i sindikata kao članova Gospodarsko-socijalnog vijeća za teritoriju FBiH o zakonima i odlukama koje donose Vlada i Parlament FBiH.

U Federaciji BiH poslodavci nisu izravno uključeni u usvajanje propisa koji obično izravno utječu na mnoga poduzeća. Uključivanje poslodavaca u proces donošenja zakona uobičajena je praksa koju propisuju međunarodne konvencije i sporazumi, kao što su sporazumi koje zajednički zaključuju zemlje članice Europske unije i/ili Europske zajednice za atomsku energiju sa zemljama koje nisu članice EU ili s međunarodnim organizacijama u oblastima gdje EU i zemlje članice dijele nadležnosti

¹⁶ *Reform agenda is a package of policy reforms that as a whole seeks to systematically improve critical regulatory, institutional, structural, financial, cultural, physical and informational conditions affecting basic education provision, access and delivery on the ground.*



(„miješani“ sporazumi); bilateralni i multilateralni sporazumi koje zaključuje Europska unija i/ili Europska zajednica za atomsku energiju sa zemljama koje nisu članice EU ili s međunarodnim organizacijama u oblastima gdje EU može djelovati samostalno („isključiva nadležnost EU“) ili akti tijela koja su ustanovljena takvim međunarodnim sporazumima¹⁷. Ta se praksa odavno provodi u zemljama Europske unije, u regiji i u Republici Srpskoj.¹⁸

¹⁷ *International agreements - EUR-Lex (europa.eu)*

¹⁸ *UP FBiH: Obvezno uključivanje poslodavaca u donošenje propisa u FBiH, dostupno na: <http://privrednastampa.ba/up-fbih-obvezno-ukljucivanje-poslodavaca-u-donosenje-propisa-u-fbih/>, posljednji pristup: 2. lipnja 2021.*



Zaključci i preporuke

Javne institucije bi trebale imati obvezu da proaktivno traže povratne informacije od interesnih skupina kada izrađuju nacрте pravnih akata, strateških dokumenata ili drugih važnih dokumenata kroz:

- › izravan kontakt između javnih institucija i relevantnih interesnih skupina s ciljem pribavljanja povratnih informacija u svakoj fazi izrade propisa,
- › jednu konferenciju otvorenu za javnost u tijeku izrade dokumenata koji se tiču javnosti, kako bi se razgovaralo i predlagalo izmjene,
- › uključivanje tri predstavnika u svakoj radnoj skupini koja radi na izradi propisa koji se tiču javnosti.



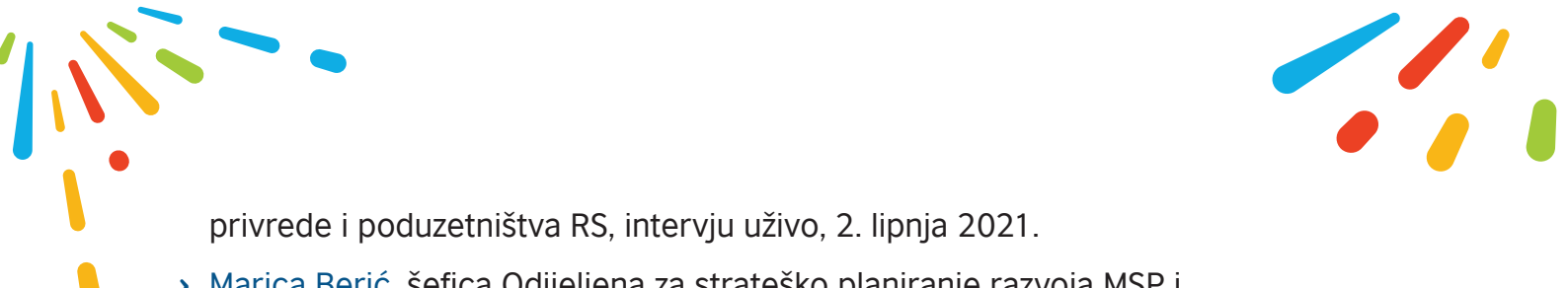
Bibliografija

- › Mišljenje Europske unije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, dostupno na stranici: <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/05/20190529-bosnia-and-herzegovina-opinion.pdf>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Rezolucija Europskog parlamenta od 24. studenog 2015. o kohezijskoj politici i marginaliziranim zajednicama, dostupno na stranici: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0402_EN.html, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Izazovi civilnog društva u Bosni i Hercegovini, dostupno na stranici: <https://www.sif.ba/dok/1386600343.pdf>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Jašarević J. (2019). Contribution of Non-Programme Countries to EU Youth Wiki. Chapter 5., Participation Bosnia and Herzegovina. Sarajevo EKCYP.
- › Jusić M. and Lavrič M. (2019). Regional Youth Study 2018/2019. Berlin: Friedrich Ebert Stiftung (FES).
- › New Cohesion Policy, dostupno na stranici: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Odgovori BiH na Upitnik EK, dostupno na stranici: <https://www.dei.gov.ba/bs/odgovori-na-upitnik-ek>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Smolo E. Dž. (2019). (UN)Locking Youth Participation Through the Education System., Sarajevo. Bosnia and Herzegovina Association for United Nations.
- › Strateški okvir za RJU i Akcijski plan za period 2018-2022., dostupno na stranici: <https://parco.gov.ba/rju/o-rju-2/strateski-okviri-za-rju/>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Principi javne uprave, Sigma 2017, dostupno na stranici: <http://www.sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2017-edition-ENG.pdf>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › UP FBiH: Obvezno uključivanje poslodavaca u donošenje propisa u FBiH, dostupno na stranici: <http://privrednastampa.ba/up-fbih-obvezno-ukljucivanje-poslodavaca-u-donosenje-propisa-u-fbih/>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.
- › Analitičko izvješće Europske komisije, dostupno na stranici: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019SC0222>, pristupljeno: 2. lipnja 2021.



Popis intervjuja:

- › Aleksandra Petrić, Fondacija udružene žene Banja Luka
- › Almir Smajić, pomoćnik ministra za transport, komunikacije, turizam i trgovinu u Unsko-sanskom kantonu/županiji; intervju uživo, 24. svibnja 2021.
- › Andrijana Marjanović, Narodna skupština Republike Srpske, intervju uživo, 2. lipnja 2021., intervju uživo, 3. lipnja 2021.
- › Asija Filan, tajnica Ureda za zakonodavstvo Vlade Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 26. svibnja 2021.
- › Bekira Arapović, Ministarstvo unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona/županije, šefica kabineta, intervju uživo, 25. svibnja 2021.
- › Biljana Andrijević, Perpetum Mobile – Institut za razvoj mladih i zajednice, intervju uživo, 1. lipnja 2021.
- › Branka Malešević, pomoćnica ministra za omladinu u Ministarstvu porodice, omladine i sporta RS, intervju uživo, 31. svibnja 2021.
- › Dajana Čelebić, projekt menadžer u Asocijaciji za demokratsku inicijativu (ATI), korespondencija elektronskom poštom, 2. veljače 2021.
- › Darko Telić, Jelena Stegić, Ministarstvo za Europske integracije i međunarodnu suradnju RS, intervju uživo, 28. svibnja 2021.
- › Darko Vučenović, šef Odjeljenja za skupštinski nadzor i rad sa nevladinim organizacijama, Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS, intervju uživo, 31. svibnja 2021.
- › Dijana Dedić, koordinatorica za proces EU integracija u USC, intervju uživo, 24. svibnja 2021.
- › Dragana Bajrić, tajnica Skupštine Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 26. svibnja 2021.
- › Duško Jovović i Dragan Vuković, viši stručni suradnici za omladinu u Ministarstvu porodice, mladih i sporta RS, intervju uživo, 31. svibnja 2021.
- › Emina Miljković, pomoćnica ministra za energetiku, rudarstvo, industriju i poduzetništvo u Ministarstvu privrede USK, intervju uživo, 24. svibnja 2021.
- › Ivana Sandić Blagojević, pomoćnica ministra za privredni razvoj u Ministarstvu



privrede i poduzetništva RS, intervju uživo, 2. lipnja 2021.

- › **Marica Berić**, šefica Odijeljena za strateško planiranje razvoja MSP i poduzetništva u Razvojnoj agenciji RS, intervju uživo, 3. lipnja 2021.
- › **Mersija Talić**, pomoćnica ministra u Talci Odjelu za zaštitu okoliša Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 25. svibnja 2021.
- › **Milan Batinić**, stručni savjetnik u Resoru za razvoj malih i srednjih poduzeća pri Ministarstvu privrede i poduzetništva RS, intervju uživo, 2. lipnja 2021.
- › **Mira Vasić**, pomoćnica ministra za rad i zapošljavanje u Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite RS, intervju uživo, 2. lipnja 2021.
- › **Mirsada Mujagić-Pjanić**, pomoćnica ministra za urbanizam, prostorno uređenje i građenje, Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i okoliš Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 25. svibnja 2021.
- › **Mustafa Ružnić**, Premijer Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 24. svibnja 2021.
- › **Rajko Lajić**, pomoćnik ministra za razvoj malih i srednjih poduzeća u Ministarstvu privrede i poduzetništva RS, intervju uživo, 2. lipnja 2021.
- › **Razim Halkić**, predsjedavajući Skupštine Unsko-sanskog kantona/županije, intervju uživo, 24. svibnja 2021.
- › **Slavica Lukić**, pomoćnica za lokalnu samoupravu u Ministarstvu uprave i lokalne samouprave RS, intervju uživo, 31. svibnja 2021.
- › **Suad Prošić i Anesa Šupuk**, Policija Unsko-sanskog kantona/županije, šef kabineta; intervju uživo, 25. svibnja 2021.
- › **Tehirza Jakupović**, tajnica Ministarstva pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona/županije



Funded by
the European Union



Implemented by

This document was produced with the financial assistance of the European Union. Its contents are the sole responsibility of the British Council and do not necessarily reflect the views of the European Union.

© British council 2022

The British Council is United Kingdom's international organisation for cultural relations and educational opportunities.

www.britishcouncil.org